

Ágnes regényében majdnem három évtizedig egymást kereső, majd egymásra boruló emberpár közé már a szülei által elvetett mérgező növények embert lehúzó indái: előítéletek, néha csak egy mondat, egy elszalasztott mozdulat emelnek falat, amit képtelenek áttörni. S ha igen, a falak maradnak épségben, nem ők.

Az elmúlt évek legnagyobb regénye.

NAGY KÁZMÉR

*

A szerző azt írja regényéről, hogy Rómeó és Júlia történet. Ez – ami a mű elsővonalbeli tárgyát illeti – igaz is. De ami a regény „bőralatti” szervezetének teljes keresztmetszét illeti, ez a könyv egy csillapíthatatlan indulat története. A születés törvényének és az alávaló hétköznapi események ütközésének, a fölismert, de elviselt tévelygésnek, a szellem egymás utáni megszületéseinek története.

Az olvasó mintha egy hosszúra szabott, de sehol sem pangó, sehol sem fölösleges, sehol sem szépítő gyónásnak lenne a tanúja, amit bár sok szereplő mond el s vállal magáénak, anyagát mégiscsak egyetlen ember, a szerző érzi hol bűnnek, hol vétekszámba menő eseménynek; akkor is, ha emlékezésről, szerelemről, az igazsághoz való megtérésről szól is. Ez a sodró, belső fölindultságtól heves hang azonban nemcsak bevall, hanem vádol is. És nemcsak személyeket, egy érdekre fölfűzött csoportokat, rezsimet, múltat és történelemmé lett embertelenséget, időt és szédelgést vádol, hanem magát az emberi lét-szituációt is, amelynek főútjain és sikátorain neves gonosztevők és névtelen, megbutítható, lezülleszthető ártatlanok egyaránt masíroznak. Ezen a ponton érezni, mennyire költő a szerző, mert rész szerinti ítéletekben is az egész egyetemes megméretése fontos számára.

Ezután természetes, hogy ez a vigasza nem tekintő mérlegelés olyan fölismerések felé tájolja, amelyeknek titka és hatóereje is egyetemes, a spirituálisan igaz felé. Anélkül, hogy a keserű tapasztalatok fémjelezte függetlenségét föladná, vagy valami irreális megoldásnak áruba bocsátaná. Igazságszomja az elviselt szenvedésektől kielégíthetetlen, minden irányú és erős. Ilyen a nyelve is: a folytonos mozgás, mozgatás jel-

lemzi, a jelenetek egymásba font láncsora, a történések, még akkor is, amikor belső monológokat ír le; ilyenkor nyelvében a szenvedély a cselekedet, az egymás nyomába hágó kérdések, a sarokba szorító következtetések.

Talán nem egészen önkényesen ragadunk ki axiomatikus gondolati csomópontjai közül kettőt, amik mindig a kialakult esemény-szövevények természetes lecsapódásaként jelennek meg regényében. E kettő mintha a többinél kissé magasabban állna, következőképpen mélyebbre világítana le, a regény szándékait érintő mély rétegekbe: „*Parcere subiectis et debellare superbos* – megkímélni az alattvalókat, és féket vetni a hatalmaskodókra –, igen, ez férfimunka” (303. old.). És: „Nem jön mindig angyal. Parázsba kell nyúlni akkor is. Ha nem mondják, ha nem viszozzák, ha elveszik tőlünk, akkor is. Csak el ne hamvadjon” (306. old.). (Szépirodalmi, 1983)

VASADI PÉTER

SIMONE WEIL a Vigilia kiadásában

A Vatikáni Rádió 1984. február 5-i adásában ismertette a Vigilia-Könyvek új sorozatának második köteteként megjelent, Simone Weil *Ami személyes, és ami szent* c. munkáját. Dicsérettel szól a könyvkiadói vállalkozásról, a gyűjteményes válogatásról és a fordítók közreműködéséről, amely lehetővé tette, hogy magyar nyelven a szélesebb közönség számára is hozzáférhető legyenek Simone Weil esszéi és elmékedései. Reisinger János bevezető tanulmányával kapcsolatban megjelenik, hogy írója „szemmel láthatóan rokonszenvez Simone Weillel, bár bírálja is. A magunk részéről – nagy tisztelettel és csodálattal – szigorúban bírálnánk a francia gondolkodó kifejezett tanait. A Reisinger által jórészt elmarasztalt Charles Moeller értékelését mi is túl meredeknek tartjuk, de több ponton osztjuk kritikáját.” Az ismertetés VI. Pál pápa szavainak idézésével fejeződik be, amelyeket Jean Guittonnak mondott beszélgetéseik folyamán Simone Weilről, s amelyekre Pilinszky János is hivatkozott a Vatikáni Rádióban tartott előadásában 1967 őszén. (Az idézett rész megtalálható a kötet 297. oldalán.)